

2011. DECEMBER 14. SZERDA

JAKAB 5,13 – 20

DR. ADORJÁNI ZOLTÁN

Az imádság ereje

5,13 Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet! 5,14 Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. 5,15 És a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt, sőt ha bűnt követett is el, bocsánatot nyer. 5,16 Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok. Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének. 5,17 Illés ugyanolyan ember volt, mint mi, és amikor buzgón imádkozott azért, hogy ne legyen eső, nem is volt eső a földön három évig és hat hónapig. 5,18 Aztán ismét imádkozott, és az ég esőt adott, és a föld meghozta termését. 5,19 Testvéreim, ha valaki közöttetek eltévelyedik az igazságtól, és megtéríti valaki, 5,20 tudja meg, hogy aki megtérített egy bűnöst a tévelygés útjáról, megmenti annak a lelkét a haláltól, és sok bűnt elfedez.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jakab levele 5. részének 13–18 verseinek alap gondolata az imádkozás. A 19–20 vers intelme a tévelygő gyülekezeti tagok megmentését szorgalmazza. A levél előbbi részei két helyen érintik az imádkozás kérdését és mindkét helyen az αἰτέω – *óhajtani, kérni, követelni* (activum, illetve medium) alakjai fordulnak elő, amely nemcsak a pusztán kérés, óhajtás igéje, hanem a *kérő imádságé* is¹ (1,5–7: a bölcsesség kérése – aktív igealakok; 4,1–3: nem kért, illetve helytelenül kért dolgok; itt váltakoznak az aktív és mediális igealakok).

A 13–18 versekben a szerző az imádkozást, illetve imádságot kifejező szavak egész sorát használja. A különféle élethelyzetek és imádkozási formák felsorolása azt emeli ki, hogy az Istennel való kapcsolattartásnak ez a módja a keresztyén életvitel sajátos velejárója, és ennek mindenkor meg kell nyilvánulnia: προσεύχομαι – *imádságos könyörgéssel, kéréssel odafordulni* Istenhez (13, 14, 17, 18); προσευχή – *imádság, könyörgés, kérés* (17); e kettő az általánosabb jelentésű könyörgés magatartását

¹ Az aktív igealakok a hangosan elmondott imakérésre vonatkoznak, a mediális alakok pedig a) gondolatban, lélekben megfogalmazottakra, illetve b) az imádkozó olyan kéréseire, amelyeket saját érdekében, a maga javára terjeszt Isten elé (medium indirectum vagy dativus medium); ld. Kittel, G.: αἰτέω κτλ. szócikk in TWNT I., 192.

fejezi ki; εὐχή – *imádkozás, imádság, könyörgés* (15), εὐχομαι – *imádságban kérni, könyörögni* (16);² δέησις – *kérő imádság könyörgés* (16); konkrét kérés, amelyben a valami utáni igény jut kifejezésre; ψάλλω – *dicséretet, zsoltárt zengeni* (13). A 3–18 verseket tehát az imaélet fontosságát emelik ki. Mivel az imádkozásra felszólító buzdítások a levél végén állnak, ezek „megkoronázzák” az egész levelet: a próbák és örömök, a bűnök és szükségek között imádkozásban kell ápolni a kapcsolatot az Úrral, és ennek sok áldása van.³ Ugyanezt fogalmazza meg *Heidelbergi Káté* utolsó fejezetének első kérdés–felelete (116): az imádkozás *kiváltképpen való része annak a háladatosságnak, amelyet Isten tőlünk követel. Továbbá, mert Isten csak azoknak adja az ő kegyelmét és Szentlelkét, akik azt szívbeli fohászokodásokkal szüntelenül kérik, és ezért neki hálat adnak.*

A perikopa szerkezete a következő:

1. *Imádkozzatok!* (13–18):

- a) *a szenvedésben és örömben* (13);
- b) *a betegekért hittel, mert az Úr felsegíti, sőt bocsánatot is nyer* (14–16a–b).
- c) *példa az igazak imádságának erejére* (16c–18);

2 *Mentsétek meg a tévelygőt!* (19–20)

13. vers

Minden élethelyzetben töretlen legyen kapcsolatunk Istennel. A szenvedésben reménységgel kell kérnünk őt, az örömteli dolgokban pedig hálaadó dicsérettel tartozunk neki. A vers szerkezete szimmetrikus. A retorikus kérdésre (protaszisz) parancs a válasz (apodoszisz):⁴

Szenved-e valaki közöttetek?

Imádkozzék!

Öröme van-e valakinek?

Énekeljen dicséretet!

A κακοπαθέω – *bajt, szenvedést hordozni és eltűrni* visszautal az 5,10-re, ahol Jakab a prófétákra emlékeztetett: ők hitbeli kiállásuk miatt szenvedtek és ebben a rossz dolgok, a bajok a nyomorúságok elhordozásával (κακοπαθία) lettek példaképekül. Jakab az ilyen sajátos helyzetekben buzdít folytonos imádkozásra (προσεύχομαι – praes. imperat). A jókedv és öröm érzéseinek (εὐθυμέω) is ugyanilyen folytonos *dicséretmondást, dicséreténeklést* kell kiváltania (ψάλλω – praes. imperat). A ψάλλω-hoz a Lélek általában általi ihletettség tartozik, adott esetben karizmatikus megnyilvánulás

² Ld. Varga Zsigmond: *Újszövetségi görög–magyar szótár az Újszövetség irataiboz* (Református Zsinat Iroda Sajtóosztálya, Budapest, 1992) szócikkeit; ld. még ld. Greeven, H.: προσεύχομαι κτλ. szócikk in TWNT II., 806 skk.

³ Vö. FLOOR, L.: *Jakobus. Brief van een broeder*, Commentaar op het Nieuwe testament. Derde serie: Afdeling Katholike brieven en Openbaring, J. H. Kok, Kampen 21998, 177.

⁴ Vö. FLOOR, L.: *i. m.* 177.

is lehet (vö. 1Kor 14,15); Jakab levelében ez a jellegzetesség azonban nem hangsúlyos.⁵ A vers tartalmához hasonlít Zsolt 50,15: *Híj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítottalak, és te dicsőítesz engem.* Ld. még Ef 5,19; Kol 3,16.

14–16a. vers

A 14. vers is ugyanolyan szimmetrikus szerkesztési formát mutat, mint a 13.⁶ A betegség nyomorúsága (ἀσθενέω – *testileg gyengélkedni, erőtlenné, betegnek lenni*; καμνῶ – itt: *súlyosan beteg lenni, sorvadozni*) nem azonos a 13. versben álló *bajt, szenvedést hordozni és eltérni* helyzettel, és szintén sajátos helyzet. Figyelemre méltó, hogy itt nem elegendő az, ha a beteg egyedül imádkozik magáért, hanem szüksége van mások segítségére, kiváltképpen a gyülekezet elöljáróira (tanítványok – Mk 6,13; vének, presbiterek, vö. 1Pt 5,1–2), olyanokéra, akiknek a beteggondozáshoz karizmájuk van (vö. 1Kor 12,9.28.30.) A gyakorlat a zsidó gyülekezetek szokásából ment át a keresztyének körébe (*Ha valakinek házában beteg van, hívjon egy (írás)tudót, hogy imádkozzék a betegért, és az könyörületet nyerjen.* Bava Batra 115a)⁷

Itt nem az úgynevezett „utolsó kenet”-ről van szó. Az olajjal való megkenés szimbolikus cselekedet, háttérben az állhat, hogy a betegséget valamely démon okozza, amely tisztátalanná is teszi az embert, vagy éppen valami bűn következménye (15c). Összekapcsolódik benne a démonűzés, a gyógyítás⁸ és a megtisztítás (ószövetségi alapjait ld. 3Móz 14,10–18-ban),⁹ illetve a bűntől való feloldozás (Mk 2,5; JSirák 38,9–10¹⁰). Az olaj és a szimbolikus cselekedet mögött azonban az Úr hatalma (Mt 7,22; Lk 10,17; ApCsel 3,6; 4,7.10; 19,13) és a hit áll (*az Úr nevében; a hitből való imádság*; ld. Mt 21,22; Mk 5,34 stb.). A gyógyulás itt eszkatológikus jelegű szabadulás (σώσει; futurum). A „betegek olajának megszentelésé”-ről III. századi emlékekből tudunk. A VI. századig még mindenféle testi betegségben szenvedő személynek kijárt a megszentelt olajjal való megkenés. A IX. századtól már csak a halálosan betegek részesedtek megkenetésben, bűneik megvallása mellett. Az egyházatya több helyen utalnak a kézrátétel gyakorlatára.¹¹

Figyelemre méltó, hogy a 16a–b a kölcsönös bűnvallásra és ebben a vonatkozásban az egymásért való imádkozásra buzdít.

⁵ Vö. BARTELS, K.-H.: ψαλμός szócikk in COENEN, LOTHAR et. all: Theologisches Begriffslexikon zum NT, Theologischer Verlag R. Brockhaus, Wuppertal, 21979, 909.

⁶ Vö. FLOOR, L.: *i. m.* 177.

⁷ Uo. 183.

⁸ Vö. SCHRAGE, WOLFGANG.: Der Jakobusbrief, in BALZ, HORST – SCHRAGE WOLFGANG: *Die „Katholische“ Briefe, die Briefe des Jakobus, Petrus, Johannes und Judas*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen und Zürich, 1985, 56.

⁹ Vö. uo. 183.

¹⁰ *Gyermekem, ha beteg vagy, ne másra tekints, hanem imádkozz az Úrhoz; és ő meggyógyít téged. Szakadj el vétkeidről, egyenesítsd ki kezdet, és minden bűntől tisztítsd meg szíved.*

¹¹ Vö. FEKETE KÁROLY: *Jakab apostol levelének magyarázata*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994, 121.

16c–18. vers

A 16c versszakletben hangsúlyos, hogy az *igaz ember* buzgó kérése az, ami *hatékonyan sokra képes*, (πολλὸ ἰσχύει... ἐνεργουμένη; vö. Pld 15,29). Jakab korának szemléletében (vö. 17–18) az volt az igaz, aki helyes viszonyban volt Istennel (Isten előtt megigazított), és közben tudott járni Istennél mások érdekében, noha ugyanolyan ember volt, mint a többi. Illés ugyanúgy szenvedett, mint mi (vö. ὁμοιοπα τῆς; 13: κακοπαθέω – *bajt, szenvedést hordozni és eltűrni*), de – és ez szintén hangsúlyos! – intenzíven imádkozott (hebraizmusként: προσευχῆ προσεύξατο) hittel.

19–20. vers

A tévelygők megtérítésére vonatkozó intelem más levelek végén is megtalálható (Gal 6,11 skk.; 1Kor 16,22; Júd 17 skk.; 2Pt 3,2 skk.) Nem tévtanítókról van szó, hanem olyan gyülekezeti tagokról, akik valamely tévtanítás hatására tértek le az igaz útról, azaz vétkekbe estek. Az intelem mögött lehet, hogy éppen Ez, 34,4 ítélete áll. Az *aki megtérített egy bűnöst a tévelygés útjától* mondat Ez 3,18 skk.-ra emlékeztet, az *elfedezi annak sok bűnét* pedig Pld 10,12-re¹² (vö. 1Pt 4,8). A bűnök elfedése a megbocsátást jelenti (vö. Zsolt 32; 85,3; Neh 4,5). Jakab a testvérek életének megmentésére buzdít, s ez szeretetből fakadó kötelesség (vö. Ez 3,21). Jak 2,12 szerint a beszédnek és a cselekedetnek egybehangzónak kell lennie. A hirdetett szeretet az ennek megfelelő etikus magatartásban kell hogy megnyilvánuljon: szociális érzékenységben és feloldozó, életmentő bocsánatadásban is.

¹² Vö. FEKETE KÁROLY: *i. m.* 124–125, ahol MUSSNER, F.: *Jakobusbrief*, St. Benno-Verlag, Leipzig, 1976 kommentárjára hivatkozik.

1. Mit cselekedjünk magunkért és egymás érdekében?

Ha komoly igeolvasók és hallgatók vagyunk, ezt kérdezzük az Ige tanítása után: Mit cselekedjünk? Mit tegyünk, ha hitünk miatt megpróbáltatások érnek, és amikor jól megy sorunk? Mit kell tennünk azoknak érdekében, akik hitbeli megpróbáltatások

alatt élnek, betegek és ugyanakkor büntudatuk is van, vagy akik valami miatt eltévedtek és bűnökbe estek?

Számunkra magától értetődő, hogy betegek olajjal való megkenése nem valamilyen szentség kiszolgáltatásai. Jézus tanítása szerint: ha többen kérünk valamit egy akarattal, bizonyosak lehetünk abban, hogy Isten meghallgatja könyörgésünket. Itt is több gyülekezeti előjáró imádságáról szól az Ige.

2. Imádság és cselekedet

a) A betegek melletti szolgálatunk nemcsak gyakorlati kérdés, hanem hitéletünk kérdése. Meglátogatjuk-e őket? Imádkozunk-e mellettük? Megkérdezzük-e: mit is kell nekem, keresztyénnek tennem a beteg mellett? Vagy csak profán, magánszemélyekként vagyunk mellettük: nem imádkozunk az Úr nevével és nem az ő nevében cselekszünk? A hitnek és cselekedetnek elválaszthatatlanul együtt kell munkálkodniuk a beteg mellett is. A hitéletben annyira összekapcsolódik az imádság és a könyörület cselekedet (a Hegyi Beszédben még a böjt is), hogy nincs már közöttük éles határ. Nincsen külön imádság és nincsen külön cselekedet. Annyira együtt hatnak, hogy az imádság is cselekedetté lesz: benne történik a cselekedet megfogása. Az imádság cselekedetet nemz. Benne formálódik cselekedetté Isten tettekre való indítása.

Mindenütt a szakosodás szemlélhető: a tevékenységi területek szétválasztása. Minket is veszélyeztet, hogy mind jobban elválnak egymástól hit és cselekedet, elmélet és gyakorlat, istentisztelet és mindennapi élet, teológiai tudomány és lelkészi szolgálat, imádság és szolgálat. Pál apostol azt mondja: a szeretet lelki adományát kell kérni mindenekelőtt. Ez a szeretet hosszútűrő, kegyes, nem kérkedik, nem irigykedik, tűr, remél, bűnöket fedez el... A szeretet adja az alapját és fogja össze a különféle szolgálatokat. Ez a hit által nyert szeretet cselekszik sokféleképpen.

b) Szenved-e valaki közöttetek? Imádsággal hordozza a szenvedést! Öröme van valakinek és jó a közérzete? Dicséretet énekeljen! Itt két végletről van szó, hogy mindent beleérthessünk, ami a felmorzsoló szenvedés, a halálfélelem és az ujjongó öröm között van. A szenvedés olyan könnyen belénk fojtja és meg is fojtja az imádságot. Az örömben pedig könnyen megfedkezünk a hála-

adásról. Amikor pedig általában rendben folyik minden, és nem kell különösebben esedeznünk valamiért, vagy nincs okunk túlcorduló hálára, akkor is lankadni szokott imádságunk buzgósága. Egész életünknek – a szenvedéssel, a különösebb bajok nélküli napokkal és az örömökkal – imádságos életnek kell lennie.

3. Beteglátogatás, lelkigondozás és tévelygő testvéreink megmentése

Itt cselekvő imádságról van szó. A gyülekezet véneinek azért kell kimozdulniuk, hogy imádkozzanak egy beteg felett. Különös, hogy a beteg a kezdeményező. Neki kell magához hivatnia – nem is csak egy presbitert, hanem – több gyülekezeti elöljárót. Ha pedig a szenvedőt még valami bűn is terheli, akkor helye kell lennie a bűnvallásnak is. Csak így van remény a teljes gyógyulásra. De a bűnvallásnak is közös bűnvallássá kell lennie. Mert egy sincs közöttünk olyan, aki büntelen volna. Több vének kell jelen lennie, hogy az egész gyülekezeti közösség képvisellete legyenek. Mindezek azt jelzik, hogy a gyógyulás az Úr nevével és a gyülekezetben történik. A személytelenné vált ember jobban éhezi a személyes és magánjellegű beszélgetést. De nincs teljes gyógyulás Isten közössége és mindazok nélkül, akikhez tartozunk, s nem elegendő a mások ellen elkövetett bűnöket csupán Isten előtt megvallanunk. A gyülekezet azoknak közössége is, akiknek közös hittapasztaltuk bűneik megbocsátása!

Nem önmagában az imádság gyógyít. És nem önmagában a megkenés segít. Jakab idejében az olaj általánosan elfogadott gyógyszer volt. A beteghez rendelt rabbik is használták, amikor gyógyulásokért imádkoztak. De elképzelhetetlennek tartották a gyógyulást Isten nélkül, és így a gyógyításhoz, a gyógyszerhasználathoz elválaszthatatlanul hozzátartozott az imádság. Az ápolásnak is imádsággal kell történnie, bárki is végezné azt. Az igaz ember pedig az, aki maga is rendezzi bűneinek kérdését Isten előtt és közben tudott járni Istennél mások érdekében. Ne becsüljük le a gyógyításra alkalmas eszközöket. De abba a hibába se essünk, hogy tényleg nagyszerű orvosságainkban és gyógyítási lehetőségeinkben bízva elfeledkezzünk arról: Isten nélkül nincs semmiféle gyógyulás, sem testi, sem pedig lelki.

Ha kötelességünk a beteg meglátogatása, a közös bűnvallás, akkor kötelességünk az is, hogy megtérítsük az eltévelyedett gyülekezeti tagjainkat is. Ezzel örök életre vezető útra irányítjuk őket.